

50'inci Yıl Söyleşileri... Şubenin Zor Yılları

Bu yıl Şubemizin ellinci kuruluş yıldönümünü nedeni ile oluşturulan özel etkinlik komisyonu, bir dizi etkinlik düzenlenmesi ve anı eşyaları hazırlanması için çalışmalarını sürdürüyor. Şubemizin kuruluşundan bugüne kadar sürdürdüğümüz çalışmalarımızın önemli kısımlarını bir kez daha hatırlamak hem de yeni üyelerimize aktarmak amacıyla Şube bültenimizde bir dizi söyleşiye yer verilmesi komisyonda benimsendi. 50'nci kuruluş yıldönümü kapsamında, Şubemizin bugünkü çalışma anlayışının oluşmasında büyük öneme sahip mücadeleye geleneğimizi paylaşmaya çalışacağımız söyleşilerin ilkinde, Şube çalışmalarına 1976 yılından bugüne kadar olan dönemde tanıklık edenler Mustafa Küçük ile konuşuyoruz.

Ankara'da 1952 yılında doğan Mustafa Küçük, ilk ve ortaöğrenimi tamamlandıktan sonra Aralık 1976 tarihinde Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nden elektrik mühendisi olarak mezun oldu. Mezun olmasının hemen ardından Elektrik Mühendisleri Odası'na (EMO) 6465 sicil numarası ile üye olan Küçük, Oda çalışmaları içinde aktif görevler üstlendi. Kuruluş hazırlıkları ardından ilk genel kurulunu gerçekleştiren Ankara Şubesi'nde 1977 yılında ilk Şube Müdürü olarak görev yaptı. Ülke tarihinin en zor günlerinin yaşandığı dönemde genç bir mühendis olarak 1980 yılında gerçekleştirilen EMO İzmir Şubesi 13. Olağan Genel Kurulu'nda, Yönetim Kurulu'na seçildi. Küçük'ün Yönetim Kurulu Saymanı olarak görev üstlendiği dönemde 12 Eylül darbesi yaşandı. Askeri cuntanın tüm toplumsal kesimleri gibi sendikaları ve meslek örgütlerine yönelik ağır baskısına rağmen, EMO İzmir Şubesi çalışmalarının kararlılıkta sürdürülmesi çalışmalarına katkı sağlayan Küçük, ilerleyen yıllarda da yönetim kurullarında yer aldı. EMO İzmir Şubesi 14 ve 15 dönemler de Yönetim Kurulu yazmanı olarak görev alan Küçük, 16'ncı dönemde de ise Başkan olarak görev üstlendi. 17 ve 18'inci dönemde ise Yönetim Kurulu Üyesi olarak görev yapan Küçük, böylece 1980-1992 yılları arasında aralıksız 12 yıl boyunca yönetim kurullarında görev aldı. 12 Eylül'ün yıkıcı etkilerinin onarılması ve Şube çalışmalarının kurumsallaştırılmasına önemli katkıları sağlayan Küçük, Yönetim Kurulu'nda yer almadığı yıllar boyunca ise komisyonlar ve danışma kurullarında katkıları sürdürdü. Genç bir mühendis olarak Şube çalışmalarına görev almaya başlayan Küçük, 2007-2008 yıllarında ise 26. Dönem Yönetim Kurulu'nda ise deneyim sahibi bir mühendis olarak Başkanlık görevini üstlendi. Küçük, EMO'nun düzenlediği çok sayıda sempozyum, kongre gibi bilimsel etkinliklerin danışma, yürütme ve düzenleme kurulu üyesi olarak mesleğin gelişimini de katkı sağladı.

EMO -Öncelikle mezun olduğunuz yılların mühendisliği ve toplumsal yaşamı hakkında bilgi verebilir misiniz? Toplumun mühendise bakışı nasıldı?

12 Mart 1971 sürecinin etkilerinden sıyrılmaya başlayan ülkede 1975 sonrası hızla yükselen bir toplumsal dinamik söz konusuydu.

Ülke o dönemde tanıştığı Adalet Partisi, Milli selamet Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi'nden oluşan MC(Milliyetçi Cephe) hükümetleri yönetiminde faşist saldırıların yoğunlaştığı, çok sayıda ilerici, demokrat aydınının faşistlerce katledildiği, katillerin yakalanmadığı, korunup kollandığı, diğer yandan kamu kurum ve kuruluşlarında kadrolaşmanın yoğunlaştığı günler yaşıyordu.

Alışılmışın dışında bir enflasyonun yaşandığı o yıllarda teknik elemanların ekonomik koşulları giderek bozul-

maya başlamıştı. Yukarıda sözü edilen siyasi kadrolaşmanın doğurduğu baskıların da etkisiyle, nitelikli teknik elemanlar arasında ciddi bir kamudan kaçış, özel sektör, serbest çalışma alanı ve beyin göçü olarak nitelendirilebilecek ciddi bir boyutta yurt dışına yönelme yaşanmaktaydı.

Tüm bunlara karşın, sınırlı birkaç mühendislik alanı dışında, mühendisler için işsizlikten söz etmek henüz olası değildi, ancak teknik eleman örgütlerinin iktidarların ekonomik ve siyasi uygulamalarına ilişkin yükselttiği karşı duruş iktidarların mühendislere bakışını değiştirmiş, buna ilişkin iktidar söylemlerinin de etkisiyle mühendis ve mimarların toplumdaki saygınlıklarında aşınmalar başlamıştı.

EMO -Ülke tarihinde toplumsal mücadelenin en çok yükseldiği yıllarda genç mühendis olarak, Elektrik Mühendisleri Odası çalışmalarını nasıl

değerlendiriyordunuz?

EMO-O dönem EMO ve TMMOB toplumsal mücadele tarihi içinde hangi çalışmalara imza atmıştı?

70'li yılların hemen başlarında Odalarda, ardından TMMOB bütünlüğünde mesleğin toplum yararına yerine getirilmesi anlayışının hakim olduğu bir süreç yaşanmaya başlamıştı. Toplum yararı yerine emperyalizmin aktörlerinin ve yerli işbirlikçilerinin çıkarına, ülke kaynaklarının uluslararası şirketlere peşkeş çekildiği tüm yasal girişimlere ve projelere gerek TMMOB gerek EMO olarak karşı çıkıldı. Bilimsel ve katılımcı bir sürecin ürünü olmayıp, büyük bir bölümü siyasi kararlar olarak gündeme gelen bu yasal girişimler ya da projelere karşı çıkış üzerinden TMMOB ve Odalar siyasi çalışma yapmakla suçlanmıştır. Yüzeysel bir bakışın ürünü olan suçlamaların temelindeki konulara yakından bakıldığında

tüm karşı çıkışların ciddi bir teknik çalışma üzerine oturtulduğu görülecektir. Petrol Yasasına ilişkin rapor, Enerji Bunalımı/Enerji Sorunu/Türkiye Enerji Politikası ve Enerji Tasarrufuna ilişkin çalışmalar, Boraks Raporu, Lice Depremi Üzerine Rapor, Beyin Göçü Üzerine Rapor, Seydişehir Raporu, Nükleer Santrallara İlişkin Rapor, Teknik Eleman Kurultayı, 10. Dünya Enerji Konferansı organizasyonu hemen sayılabilecek örneklerdir.

EMO ve TMMOB o süreçte yürütülen demokrasi, ekonomik ve siyasi tam bağımsız Türkiye mücadelesinin önemli bileşenlerinden biri olmuştur. Bu anlamda başta DİSK, TÜTED, TÜMDER, TÖB-DER, TTB olmak üzere mücadeleye yürüten tüm kuruluşlarla ortaklaşa sayısız etkinlik ve eylem yanı sıra kendi üyelerine dönük çalışmalar yürütmüştür.

1 Mayıs 76 ve 77'ye etkin katılım, İşsizlik, Hayat Pahalılığı ve Faşizmi Protesto mitingleri, DGM'lere karşı mitingler (TMMOB'nin çabalarının da katkısı ile yasallaştırılamamış ve 76'da kapatılmıştır), üyelerin verdiği sendikal hak mücadelelerine destek, Taban Fiyatlarını Protesto mitinglerine destek, Ekonomik ve Demokratik Haklar Mitingi, v.b sayılabilir.

EMO -TMMOB'un çağrısı üzerine 19 Eylül 1979 günü mühendis, mimar ve şehir plancıları ekonomik ve demokratik talepleri için ülke çapında iş bıraktığı bir günlük eylemin yankıları neler oldu. Bize o günleri anlatabilir misiniz?

Antidemokratik uygulamalar ve baskılara son verilmesi, faşist odakların üzerine gidilmesi, eşit işe eşit ücret uygulamasının hayata geçirilmesi, kamu çalışanlarının grevli, toplu sözleşmeli sendikal haklarının önündeki engellerin kaldırılması temel talepleri ile TMMOB çağrısı, TÜTED ve TÜMDER'in etkin desteği ile 55 il ve 740

işyerinden yaklaşık 100000 teknik elemanın iş bırakarak katıldığı (TMMOB üye sayısının yaklaşık 130000'ler düzeyinde olduğunu dikkate almak gerekir) eylemin altı çizilebilecek noktalarını şöyle sıralayabiliriz.

-TMMOB'nin o güne kadar gerçekleştirdiği eylemlerden ayrılan tarafı, sınırları zorlayan bir eylem oluşudur. Bazı işyerlerinde üretimi durdurma boyutuna ulaşan iş bırakma o güne değin özellikle kamu işyerlerinde olmak üzere daha edilgen bir konumdaki teknik elemanları bu konumdan sıyırmıştır.

-TMMOB üyeler ve kamuoyu nezdinde daha etkin bir örgüt haline gelmiştir.

-TMMOB örgütlülüğünün işyerleri düzeyinde hissedilmesine yol açmıştır.

-Kamuoyunda hemen sönmülmeyen bir eylem olmuş, takip eden bir hafta boyunca gündem olmuştur.

-Tüm bunlara karşın eylemi doğuran isteklere ilişkin bir kazanım söz konusu olamamıştır. Yaklaşık bir ay sonra yapılan Senato 1/3 yenileme ve boşalan 5 milletvekili seçimi atmosferinde karşılık bulamamış, seçim sonuçları ile gündeme gelen iktidar değişikliği ile göz ardı edilmiştir.

EMO -Oda çalışmalarının yanında 1970 yılında kurulan ve çalışmalarını ağırlıklı olarak EMO üyeleri tarafından yürütülen Teknik Personel Sendikası'nın (TEKSEN) örgütlenme çalışmaları hakkında bilgi verebilir misiniz? Mühendislerin o dönemki talepleri nelerdi?

Teknik elemanları ne işçi ne de memur statüsünde sayan 10195 sayılı kararnameyle (80 sonrası gündeme gelen Sözleşmeli Personel uygulamasının öncül versiyonu) kısıtlanan demokratik haklara, çalışanların sosyal güvenlikten yoksun bırakılmasına karşı çıkmanın yolu olarak TEKSEN 12 Şubat 1970'de kurulmuştu.

Görelî daha iyi ekonomik koşullar memur statüsündeki haklarını yitirmek istemeyen sınırlı bir bölümü dışında kamuda çalışan teknik elemanlar bu statüye geçtiler. Kısıtlanan demokratik haklarının yanı sıra, gerekçesinde teknik eleman temininin kolaylaştırılmasından söz edilen bu kararname ile tanımlanan görelî yüksek ekonomik koşullar hızla aşınmaya uğramış ve bu tercihi yapan teknik elemanlar mağdur olmuşlardır.

- Hizmet akdine göre işçi statüsünde ve sendikal haklara sahip olmaları söz konusu olmakla birlikte bu hakları kendilerine tanınmayan teknik elemanların haklarını alma mücadelesi yürüten TEKSEN, 12 Mart 1971 sonrası gerçekleştirilen Anayasa değişikliği ile getirilen kamu çalışanlarının sendikal faaliyette bulunamayacağı hükmü uyarınca TEKSEN kapatıldı.

-Teknik elemanların sendikal çalışma olanaklarının yasal düzenlemeyle olanaksız hale gelmesi ve TMMOB yasasına ilişkin değişiklik çabaları üzerine TÜTED (Tüm Teknik Elemanlar Derneği) kurularak 4 Haziran 1972'de ilk genel kurulunu yapmıştır.

-TÜTED mühendis, mimar ve teknik elemanların ekonomik-demokratik mücadelesinin gelişmesinde ve teknik elemanların ülkemizdeki demokrasi mücadelesinin bir bileşeni olmalarının sağlanmasında önemli bir rol üstlenmiştir.

EMO -12 Eylül sonrası askeri cunta, TMMOB ve Oda çalışmalarını nasıl etkiledi. Şube Yönetim Kurulu'nda Yazman olarak görev yaptığınızı 1980'de şube çalışmalarına devam edebildiniz mi?

Ekonomik, siyasi ve askeri her yönüyle emperyalizme bağımlı hale gelen ülkemizde, sistemin yerli aktörleri sistemin doğasından gelen krizleri demokrasinin kuralları içinde çözemez, ülkeyi yönetemez duruma düştüler.

Alt yapısı son dönemlerde hazırlanan süreç 12 Eylül 1980'de tamamlandı ve Amerikalı yetkililerin söylemiyle "çocukları", faşist cunta, bir darbe gerçekleştirerek demokrasiyi ortadan kaldırdı. 12 Mart 1971 darbesinden dersler çıkararak, daha organize ve programlı bir baskı, sindirme ve sömürü düzeni kuruldu. 12 Eylül öncesi'nin tüm muhalif unsurları üzerinden buldozerle geçildi. TMMOB'de içinde olmak üzere, tüm kurum ve kuruluşlar siyasi çalışma yapmak, devleti ortadan kaldırmaya çalışmakla suçlandı ve tüm iletişim araçları kullanılarak toplum katındaki konumları geriletildi. Siyasi yapılar da dahil olmak üzere bu yapıların bir bölümü kapatılarak varlıklarına el konuldu. Kapatılmadan kurtulanlar ise yetkileri sınırlandırılarak, ekonomik olarak ayakta duramaz, çalışmalarını yürütebilmek için gerekli koşulları sağlayamaz duruma düşürüldüler.

Günümüzde yaşadıklarımıza benzer şekilde suçlular yaratılmakta, kurgu senaryolarla topluma teşhir edilmekte, insanlar hakkında takibatlar yapıp gözaltına alınmakta, işkenceye maruz bırakılmakta ve hukukun kurallarının rafa kalktığı, kanıtlanmamış suçlar üzerinden, 17 yaşında bir gencin idam edilmesine kadar varan, ölçsüz mahkumiyetler söz konusu olmaktadır. TMMOB kadroları ve üyelerinin de bir bölümü uzun gözaltılar, işkenceler ve tutukluluklar yaşarken bir bölümü hukuk dışı bu süreçte teslim olmamayı benimseyerek izini kaybettirmeye çalıştı ve bunların bir bölümü yurt dışına çıktı. Bir bölümü ise, yapılan karşıt propagandanın etkisinde kalarak TMMOB ve Odalardan uzak durmaya ya da ilişkilerini sınırlamaya çalıştılar.

Tüm bunlar TMMOB ve Oda birimlerinde ciddi kadro kaybına yol açtı ve çalışmalar sınırlı sayıda mühendis, mimar ve şehir plancının özverileriyle

yürütülebildi.

Diğer yandan, az önce değinildiği üzere ekonomik koşullar son derece olumsuz bir düzeye gerileyerek, personel ücretleri ödenemez, binaların kira ve zorunlu harcamaları karşılanamaz duruma geldi. Personelin görevlerine son vermek de kısa vadede bir çözüm oluşturamadı ve Odalar ciddi bir kıdem tazminatı yükünün altında kaldılar.

Bu süreçten EMO ve Şubemiz de her yönüyle etkilendi. MMO İzmir Şubesi dışında diğer Oda birimleri ile birlikte yaklaşık 6 aylık bir kapatılma süreci yaşayan Şubemizde kurul üyelerinin ciddi bölümü çalışmalara katkı koyamadı. Bu arada kuruluşundan o günlere Şube çalışmalarına büyük katkı koymuş, büyük saygıyla anmak istediğim, Yönetim Kurulu Başkanımız Yüksel Levendoğlu'nu da 12 Eylül'den kısa bir süre önce yitirmişdik.

1981 Şube Genel Kurul tarihini de kapsayan kapalı olma durumu, merkezi düzeyde ve özellikle İzmir'de sıkı yönetim düzeyinde sürdürülen çabalar sonucu sonlandırılarak Şubemiz çalışmalarına başladı. Ancak, başvurularımıza karşın, genel kurulumuzun yapılmasına izin verilmedi. Bu, Şube çalışmalarının sınırlı sayıda kurul üyesi, esas itibarıyla benim tarafımdan yürütülmesine yol açtı.

Bu süreçte ücretlerini verme olanağını bulamadığımız 3 kişilik Şube Personelinin de, kıdem tazminatlarını taksitle ödeme konusunda anlaşarak, görevlerine son vermek durumunda kaldı.

Her ne kadar 1982 yılında yapılan genel kurula yalnız 3 sayfalık bir çalışma raporu sunulmuş olsa da, o günün koşullarında, Odamız ve diğer Şubelerin çalışmaları dikkate alındığında azımsanmayacak çalışmalar gerçekleştirildi. Özetlemek gerekirse;

-Gerek üyelerimiz, gerekse kurum

ve kuruluşlar nezdinde yasal kimliğimizin algılanmasını sağlamaya çalışıldı. Faşist cuntanın TMMOB ve demokratik kitle örgütlerini halkın gözünde karalama ve suç örgütü olarak gösterme çabaları nedeniyle bu çok önemli, bir o kadar da zorlu bir çalışmaydı.

Oda ve diğer şubelerle çalışmaların koordine edilmesine, Temsilciliklerle ilişkiyi yeniden düzenlemeye ve çalışmalarını organize edilmeye çalışıldı.

Yapı sektöründeki dört odanın ortaklaşa yürüttüğü OMDU uygulaması, bazı aksaklıklar ve engellere karşın yürütülmeye, İzmir'deki diğer Oda birimleri ile olabildiğince koordinasyon içinde olmaya, sıkıntılı süreçte birlikte aşmaya çalışıldı.

Kapalı kaldığımız süre nedeniyle az bir zaman kalmasına karşın İzmir Fuarı'nda Elektrik-Elektronik Sergisi gerçekleştirildi. Döneme ilişkin az önce tanımlamaya çalıştığım zor koşullara karşın İzmir Fuarı'na katılma olanağının yaratılmasında büyük katkısı olan, sonraki yıllarda yitirdiğimiz, Doruk Karaoğlu'nu saygıyla anmak isterim.

Özellikle Fuar çalışmasından ciddi bir gelir elde etmekle birlikte, gerek aynı süreçte zor günler geçiren Oda'ya yapılan katkı, gerek personel alacakları nedeniyle 1982 yılında yapılan genel kurula 10.00 TL'nin altında bir paranın devredildiği mali rapor ile gidildi.

Burada 1982 genel kurulundan biraz söz etmem gerektiğini düşünüyorum.

Genel Kurul, yönetmelikte toplanabilmesi için tanımlanan seçilecek kurul üyelerinin iki katı koşulunu güçlükle sağlayarak çalışmalarına başladığında yönetim kurulu için yalnız 6 adayımız vardı. Daha önce belirttiğim gibi yalnız 3 sayfalık bir çalışma raporu, ve rapor üzerine az sayıda ve

kısa görüşlerin ifade edilmesi ardından Yönetim Kurulu akladığında henüz yarım saat bile olmamıştı. O günkü yönetmelik uyarınca aynı gün genel kurul içinde yapılacak seçimler maddesine geçmeden zorunlu bir ara vermek durumunda kaldık. Bir önceki akşam adaylığa ikna edemediğimiz bir kişi o sırada gecikerek genel kurula katılmıştı. Saygıyla anmak istediğim Haldun Büyükdora'nın yıllar önce yapılan söyleşide belirttiği gibi tekrar kendisini ikna etmeye çalıştık, ve yönetimde görev almanın çalıştığı kurumda bir sorun yaratmayacağı, üstelik olası olumsuzluklara karşı konumunu güçlendireceğini söyleyerek sonunda adaylığı kabul etmesini sağladık. Aranın ardından yeniden başlayan Genel Kurul kısa süre içinde tamamlanarak sona erdi.

Yönetim Kurulu çalışmaları bir dönem sürecek bir sürprizle başladı. Sıkıyönetim talimatı ile yönetim kurulu toplantılarına hükümet komiseri görevlendirilmeye başlanmıştı.

KHK'larla yaşamızda yapılan değişiklikler uyarınca genel kurulların iki yılda bir yapılmaya başlanması nedeniyle iki yıla çıkan 1982-1983 çalışma dönemi öncesindeki dönemin temel hedefi olan yasallık algısının yaratıl-

masının sağlandığı bir dönem oldu. 7 kişilik kurulda henüz istenen boyutta yükün paylaşımı sağlanamamış, yükün ağırlığını taşıyor olmamla birlikte, komisyon çalışmalarına katabildiğimiz üye sayısında ciddi artışlar sağlandı. Genel ve sektörel çok sayıda üye toplantısı gerçekleştirilebildi.

Başta o günkü yapısıyla TEK; PTT ve Belediyeler olmak üzere gerek İzmir gerek bağlı Temsilciliklerde kurum ve kuruluşlarla ilişkileri olumlu bir düzeye yükseltmeyi başardık.

İzmir Fuarında Elektrik-Elektronik sergisi son kez düzenlendi.

Önceki dönemde personel alacakları konusunun büyük ölçüde çözülmüş olması nedeniyle, bu dönemde ekonomik olanaklarımız arttı ve Oda'nın ekonomik sıkıntılarını aşma konusunda en etkili Şube konumuna geldik. Yalnız ekonomik değil, öncesi dönemden geliştirerek taşıdığımız mesleki denetim uygulamaları konusunda Oda'nın en üretken ve birikimli birimi olmayı başardık.

Temsilcilik çalışmalarının izlenmesi, yönlendirilmesi ve denetlenmesi konusunda da diğer birimlerle kıyaslanmayacak boyutta olduğumuzu söyleyebilirim. Temsilciliklerimizin kuzyeyde Balıkesir'den, doğuda Afyon'a,

güneyde Antalya'ya kadar geniş bir coğrafyada 10 ili kapsadığını, bilgisayarın hayatımıza girmemiş ve iletişim olanaklarının sınırlı olduğunu değerlendirmek gerektiğini düşünüyorum.

İzmir'deki diğer Oda birimleri ile yürüttüğümüz koordinasyon çalışmaları, TMMOB dışındaki akademik meslek odalarının da (Tabip Odası, Baro, Dış Hekimleri Odası, Veteriner Hekimler Odası) katılımıyla genişletilerek sürdürüldü.

TMMOB açısından bu dönemin en önemli gelişmesi faşist cuntanın kapatma girişiminde bulunmasıydı. TMMOB, üyeleri ve destekleyen yapıların ulaşabildiği her düzeyde yoğun çaba harcanarak bu girişim engellenildi.

Ardından, gerek 1982 Anayasası, gerek sonrasında kabul edilen 66 ve 85 sayılı KHK'lar ile TMMOB yasasında yapılan değişiklikler gündeme geldi. Özetle amaç maddesi, kamuda çalışan mühendis, mimar ve şehir plancılarının üyeliklerine ilişkin düzenlemeler ve ağırlıkla genel kurul süreçleri ile seçimlerin yargı denetiminde yapılması ile, yakın zamana kadar fiilen işletilmeyen, Odaların ilgili bakanlıklarca denetimine olanak tanıyan düzenlemelerdi söz konusu olan.

EMO İzmir Şubesi ENERJİ RAPORU 2018 Yayımlandı

EMO İzmir Şubesi Enerji Komisyonu tarafından hazırlanan "EMO İzmir Şubesi Enerji Raporu 2018" yayımlandı. 2016-2017 dönemine ait verileri içeren raporda, enerji dengesi istatistiklerine ve bu istatistiklerine ilişkin değerlendirmelere yer verilmektedir. Ülkemizin dünyadaki enerji üretim ve tüketimindeki yeri, enerji dengesi, verimlilik ve çevre sorunlarının irdelendiği raporda, Şube çalışma alanının içinde kalan İzmir, Manisa ve Aydın illerine ilişkin istatistikler ve değerlendirmeler de yer almaktadır.

Hazırlayan: EMO İzmir Şubesi Enerji Komisyonu

Yayımlayan: Elektrik Mühendisleri Odası

EMO Yayın No: GY/2018/719

ISBN: 978-605-01-1211-5

Baskı: 1. Baskı, Mayıs 2018

QR kodu tarayarak veya <https://goo.gl/mL8xGs> adresinden yayına ulaşabilirsiniz

